

**ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΩΝ ΚΑΙ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ
ΤΕΤΑΡΤΗ 8 ΙΟΥΝΙΟΥ 2022
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΥ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)**

ΚΕΙΜΕΝΑ

Nostri postquam pila in hostes misērunt, gladiis rem gerunt. Repente post tergum equitatus cernitur; cohortes appropinquant; hostes terga vertunt ac fugiunt; eis equites occurrunt. Fit magna caedes.

Ille se in scamno assidentem apud focum et ex ligneo catillo cenantem eis spectandum praebuit. Samnitium divitias contempsit et Samnītes paupertātem eius mirāti sunt. Nam cum ad eum magnum pondus auri publice missum attulissent, ut eo uterētur, vultum risu solvit et protinus dixit.

Curat et providet nē, interceptā epistolā, nostra consilia ab hostibus cognoscantur. Quam ob rem epistolam conscriptam Graecis litteris mittit. Legātum monet ut, si adīre non possit, epistolam ad amentum tragulae adliget et intra castra abiciat. In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore. Gallus, periculum veritus, constituit ut tragulam mitteret.

- A1.** Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση των αποσπασμάτων « *Ille se in scamno ... dixit*» και «*Curat ... tragulam mitteret*».

Μονάδες 20

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

- B1.** Να αντιστοιχίσετε κάθε συγγραφέα της **Στήλης Α** με το γραμματειακό είδος της **Στήλης Β**, το οποίο υπηρετεί (δύο στοιχεία της **Στήλης Β** περισσεύουν).

Στήλη Α	Στήλη Β
1. Βιργίλιος	α. Απομνημονεύματα
2. Ιούλιος Καίσαρας	β. Λυρική ποίηση
3. Σενέκας	γ. Επική ποίηση
4. Οράτιος	δ. Φιλοσοφία
5. Κορνήλιος Νέπωσ	ε. Ιστορική βιογραφία
	στ. Μυθιστόρημα
	ζ. Επίγραμμα

Μονάδες 10

- B2.** Να αντιστοιχίσετε τις λατινικές λέξεις της **Στήλης Α** με τις ετυμολογικά συγγενείς λέξεις της Νέας Ελληνικής της **Στήλης Β** (δύο στοιχεία της **Στήλης Β** περισσεύουν).

Στήλη Α	Στήλη Β
1. cernitur	α. πρόσφυγας
2. fugiunt	β. ιμάντας
3. magna	γ. άγνωστος
4. cognoscantur	δ. μεγαλοπρεπής
5. amentum	ε. ύμνος
	στ. διάκριση
	ζ. κρότος

Μονάδες 10

Γ1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

Nostri	: την ονομαστική του ενικού αριθμού στο ίδιο γένος
hostes	: την αφαιρετική του ίδιου αριθμού
terga	: τη γενική του ίδιου αριθμού
equites	: την ονομαστική στον άλλο αριθμό
magna	: την αφαιρετική του ενικού αριθμού στον συγκριτικό βαθμό του ίδιου γένους
caedes	: τη δοτική του ίδιου αριθμού
Ille	: την ονομαστική του ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος και τη γενική του ενικού αριθμού στο θηλυκό γένος
eum	: την αιτιατική του ενικού αριθμού στο ουδέτερο γένος
pondus	: την ονομαστική στον άλλο αριθμό
vultum	: τη γενική στον ίδιο αριθμό
rem (στο τρίτο απόσπασμα)	: την αφαιρετική του ίδιου αριθμού
celeriter	: τους άλλους δύο βαθμούς του επιρρήματος
periculum	: την ίδια πτώση στον άλλο αριθμό

Μονάδες 15

Γ2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθένα από τα παρακάτω ρήματα:

gerunt	: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική του συντελεσμένου μέλλοντα στην ίδια φωνή
cernitur	: το ίδιο πρόσωπο στην οριστική μέλλοντα στην ίδια φωνή
Fit	: το β' πληθυντικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα
mirāti sunt	: το απαρέμφατο του μέλλοντα και του συντελεσμένου μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
attulissent	: την αιτιατική στο σουπίνο
uterētur	: τις μετοχές του ρήματος στην ονομαστική ενικού του αρσενικού γένους
dixit	: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
curat	: το α' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα στην ίδια φωνή
mittit	: το γ' ενικό πρόσωπο της οριστικής του παρακειμένου στην ίδια φωνή
adīre	: την αφαιρετική του γερονδίου
possit	: το ίδιο πρόσωπο στην υποτακτική του υπερσυντελικού
abiciat	: το β' ενικό πρόσωπο της προστακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή

Μονάδες 15

Δ1α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω όρους:

eis (στο πρώτο απόσπασμα), **assidentem**, **risu**, **consilia**, **ob rem**.

Μονάδες 10

Δ1β. « **nē, interceptā epistolā, nostra consilia ab hostibus cognoscantur**»: να αναγνωρίσετε το είδος της δευτερεύουσας πρότασης (μονάδα 1), να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της (μονάδες 3) και να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία (μονάδα 1).

Μονάδες 5

Μονάδες 15

Δ 2 α. « *missum* », « *veritus* »: να μετατρέψετε τις μετοχές στις αντίστοιχες δευτερεύουσες προτάσεις με όλους τους δυνατούς τρόπους.

Μονάδες 12

Δ2β. « *In litteris scribit se cum legionibus celeriter adfore* » : να μετατρέψετε τον πλάγιο λόγο σε ευθύ.

Μονάδες 3

Μονάδες 15

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A1.

Εκείνος παρουσιάστηκε σε αυτούς για να τον δουν να κάθεται σε σκαμνί κοντά στη φωτιά και να γευματίζει από ξύλινο πιάτο. Περιφρόνησε τα πλούτη των Σαμνιτών και οι Σαμνίτες θαύμασαν τη φτώχεια του. Δηλαδή, ενώ είχαν φέρει σ' αυτόν μεγάλη ποσότητα χρυσού, που στάλθηκε από το δημόσιο ταμείο, για να το χρησιμοποιήσει, χαλάρωσε το πρόσωπό του με γέλιο κι αμέσως είπε.

Φροντίζει και προνοεί να μην μαθευτούν τα σχέδιά μας από τους εχθρούς, αν αρπάξουν το γράμμα. Για το λόγο αυτό στέλνει επιστολή γραμμένη στα ελληνικά. Συμβουλεύει τον αγγελιαφόρο, αν δεν μπορέσει να πλησιάσει, να δέσει την επιστολή στον ιμάντα του ακοντίου και να το ρίξει μέσα στο στρατόπεδο. Στην επιστολή γράφει πως θα έρθει γρήγορα με τις λεγεώνες (του). Ο Γαλάτης επειδή φοβήθηκε τον κίνδυνο, αποφάσισε να ρίξει το ακόντιο.

B1.

1 – γ

2 – α

3 – δ

4 – β

5 – ε

B2.

1 – στ

2 – α

3 – δ

4 – γ

5 – β

Γ1.

Nostri	:	noster
hostes	:	hostibus
terga	:	tergorum
equites	:	eques
magna	:	maiore
caedes	:	caedi
Ille	:	illud και illius
eum	:	id
pondus	:	pondera
vultum	:	vultus
rem (στο τρίτο απόσπασμα)	:	re
celeriter	:	celerius και celerrime
periculum	:	pericula

Γ2.

gerunt	:	gesserint
cernitur	:	cernetur
Fit	:	fite
mirāti sunt	:	miraturos esse και miratos fore
attulissent	:	allatum
uterētur	:	utens, usus, usus
dixit	:	dic
curat	:	curabimus
mittit	:	misit
adire	:	adeundo
possit	:	potuisset
abiciat	:	abice

Δ1α.

eis (στο πρώτο απόσπασμα): αντικείμενο στο ρήμα «occurrunt»

assidentem: κατηγορηματική μετοχή μέσω του «spectandum» (ρηματικός τύπος αίσθησης) αναφερόμενη στο «se» ως κατηγορηματικός προσδιορισμός σε αυτό, δηλώνει το σύγχρονο.

risu: αφαιρετική οργανική του τρόπου στο ρήμα «solvit»

consilia: υποκείμενο στο ρήμα «cognoscantur»

ob rem: εμπρόθετος προσδιορισμός του εξωτερικού αναγκαστικού αιτίου στο ρήμα «mittit»

Δ1β.

Είναι δευτερεύουσα ουσιαστική βουλητική πρόταση.

Εκφέρεται με υποτακτική, διότι το περιεχόμενό της είναι απλώς επιθυμητό. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική ενεστώτα «cognoscantur» από τα ρήματα εξάρτησης αρκτικού χρόνου «Curat et providet». Δηλώνει το σύγχρονο στο παρόν. Ισχύει η ιδιομορφία στην ακολουθία των χρόνων, γιατί η βούληση είναι ιδωμένη τη στιγμή που εμφανίζεται στο μυαλό του ομιλητή (συγχρονισμός κύριας – δευτερεύουσας) και όχι τη στιγμή της πιθανής πραγματοποίησής της.

Λειτουργεί ως αντικείμενο των ρημάτων εξάρτησης «Curat et providet».

Δ2α.

quod missum erat (ή quod missum esset: λόγω έλξης από την υποτακτική που προηγείται «attulissent»)

quod Gallus periculum veritus erat (αντικειμενική αιτιολογία)

quod Gallus periculum veritus esset (υποκειμενική αιτιολογία)

cum Gallus periculum veritus esset (αιτιολογία ως αποτέλεσμα εσωτερικής λογικής διεργασίας)

Δ2β. «Ego cum legionibus celeriter adero»

ΚΡΙΤΙΚΗ

Τα θέματα των Λατινικών δεν παρουσίαζαν ιδιαίτερες δυσκολίες, καθώς οι γραμματικές και οι συντακτικές παρατηρήσεις ήταν αναμενόμενες και διατυπωμένες με σαφήνεια. Κάλυπταν ευρύ φάσμα της ύλης και ένας επαρκώς προετοιμασμένος μαθητής θα μπορούσε να ανταποκριθεί επιτυχώς. Αξιοσημείωτο είναι ότι οι ερωτήσεις της εισαγωγής και της ετυμολογίας, που εξετάστηκαν για πρώτη φορά φέτος, δόθηκαν με τη μορφή αντιστοίχισης.

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΗΡΑΚΛΗΣ

ΚΑΛΟΛΙΜΝΙΩΤΗ Κ. – ΚΟΥΦΟΥ ΕΥΓ.- ΛΟΓΟΘΕΤΗ Σ.- ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ Ν.- ΤΣΑΠΡΑΛΗ ΕΛ.

ΜΗΝΑ Δ.